

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. XCIX [C]. De legato facto Ecclesiæ regulari pro fundatione Missarum, utrùm spatio quadraginta annorum præscribatur, si non constet de acceptatione illius. Quid si legatum factum fuerit de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

CAPUT XCIX.

De legato facto Ecclesiæ regulari pro fundatione missarum. Vtrum spatium quadraginta annorum præscribatur, si non constet de acceptatione illius. Quid si legatum factum fuerit de viginti salmaris, vel iugeribus terræ, ex prædio majoris quantitatis; & prædium impetu fluminis fuerit pro parte corrolum; utrum Ecclesia legataria partis quantitativæ, debeat in totum, vel pro parte sentire dānum illud. Vtrum stari debeat juramento Superioris, vel Guardiani asserentis missas fuisse juxta fundatoris voluntatem celebratas.

SUMMARIUM.

- 1 Legatum, si non fuerit acceptatum à legatario, præscribitur spatium triginta annorum: quia mala fides non attenditur, dum agitur de jure querendo; maxime in legatis oneratis.
- 2 Eadem præscriptio datur in fideicommissis, si non intervenierit acceptatio intra spatium triginta annorum.
- 3 Legatum non præscribitur adversus Ecclesiam minori tempore 40. annorum.
- 4 In legatis annuis præscriptio datur pro annis præteritis, non pro futuris; licet non constet de præcedenti acceptatione, favore Ecclesiæ.
- 5 Contrarium de juris rigore verius est.
- 6 Attamen ex æquitate, datur Ecclesiæ restitutio in integrum adversus lapsum temporis.
- 7 Legatis certis iugeribus ex prædio majoris quantitatis, si pars pereat casu fortuito, perit periculo hæredis: Contra, num. 8.
- 9 Peremptis casu fortuito corporibus hereditariis, diminuitur pro rata legitima: item & falcidia, num. 10.
- 11 Quæ sit differentia in materia periculi rei legatæ, inter legatum factum de certa specie, vel de incerta ex certis corporibus; & incerta ex incertis.
- 12 Nomen speciei apud Iuriconsultos accipitur pro eo, quod Philosophi vocant individuum.
- 13 Debitor generalis respectu speciei, perempta specie liberatur.
- 14 Intellige, si tota species perempta fuerit, secus si pars tantum.
- 15 Legatum incerta speciei de genere subalterno extinguitur, si totum genus subalternum extinctum fuerit.
- 16 Hic tamen distinguendum est, utrum ante mortem, vel post, legata res perierit.
- 17 Legatum quotæ ex certa re patitur diminutionem pro rata rei peremptæ.
- 18 Exponitur differentia inter legatum quantitativum, & quotativum.
- 19 Stante negligentia acceptationis legati facti Ecclesiæ, ad minus fructus præteriti peti

non possunt: sed tantum futuri.
20 Vtrum standum sit juramento Superioris regularis, dicentis missas fundatas fuisse celebratas, variæ referuntur sententiæ: tandem numero 21. concluditur hoc iudicis arbitrio remittendum.

Super legato pio facto Conventui religiosorum, viginti iugerum cuiusdam terræ majoris quantitatis: dubitatum fuit primò, utrum spatium octuaginta annorum præscriptum esset; cum de ejus petitione vel acceptatione nullo modo constaret. Secundò utrum vi fluminis perempto prædio, legatum pro rata minuendum esset. Tertiò, utrum probatio celebrationis missarum spectaret ad Conventum, an verò solo Superioris juramento super hoc standum esset.

Ad primam quætionem responsum fuit, quod cum agatur de jure querendo, si non constet de aliqua acceptatione legati facta per Monasterium, maxime quia agebatur de legato oneroso, propter onus missarum impositum, hæres potuit præscribere adversus Monasterium, quamvis habuisset notitiam testamenti, in quo legatum continebatur. Quia dum agitur de jure querendo, prout in legatis, in quibus jus non queritur legatario ante acceptationem, non debet fieri distinctio bonæ, vel malæ fidei; quia neglectum hoc casu videtur legatum, ob tanti temporis silentium: & ideo hæres non est in mala fide; cum iustam habeat causam credendi, Monasterium noluisse assumere onus illius celebrandi missas: nec per consequens legatum acceptare, cuius tacita renunciatio ex cursu temporis inducitur. Theaur. jun. lib. 1. quæst. forens. 41. num. 17. Gaspar Roderic. de annuis redditib. lib. 1. quæst. 17. num. 103. versic. huic autem. Bald. de præscript. 2. part. 3. part. quæst. 13. num. 9. & 11. Rot. Rom. decis. 180. num. 8. part. 2. divers. Gratian. decis. 4. per tot. † Et idem de fideicommissis tenet Fufar. 2. quæst. 528. num. 12.

Verum tamen est, quod licet in aliis sufficiat præscriptio triginta annorum, hoc casu requiruntur quadraginta anni; cum agatur de Ecclesiæ, adversus quam minori tempore quam 40. annis non præscribitur: cap. de quarta, de præscript. cap. illud eod. tit. Rot. d. decis. 180. num. 6. & in terminis tenuit Bald. in cap. cum non liceat, num. 3. versic. unde in quæstione de facto, ubi agit de legato facto Ecclesiæ, sub modo; quæ dicitur in mora, si modum non adimpleverit: & ideo illi imputandum est, si modum adimplere neglexerit spatium 40. annorum.

Licet Senatus Pedemontanus partim ex æquitate, partim ex concursu aliarum circumstantiarum; & maxime quia agebatur de legato annuo, in quo tot sunt præscriptiones, quot anni; non obstante lapsu 40. annorum condemnaverit hæredes ad solvendum Ecclesiæ legatum annuum, pro annis futuris, absolviendo ipsam pro annis præteritis: ut per Theaurum jun. lib. 1. quæst. forens. 86. num. 5. ubi constat quod agebatur de iure querendo, & Ecclesia non acceptaverat illud legatum. † Sed Ego existimo de juris rigore verius esse, quod si nullo modo constet de acceptatione legati facta per Ecclesiam, præsertim lapso tanto tempore; non possunt hæredes in casu isto compelli ad solutionem legati, propter præscriptionem; & præsumptam remissionem illius, & reculationem oneris, ut mox dictum est: cui rationi non video fuisse responsum per Theaurum d. loco.

- 6 Verum adversus praescriptionem hujusmodi, dari restitutionem in integrum ex aequitate, proposita probabili testamenti ignorantia, non negamus; ex Cancerio lib. 3. cap. 20. de legat. num. 64. qui licet loquatur de praescriptione 30. annorum; idem tamen favore Ecclesiae, imò & multò fortius locum habere debet in Ecclesia, & favore animae testatoris; & hac ratione niti ex ultimo dicti Excellentissimi Senatus decisionem.
- 7 Ad secundam questionem fuit dictum, quod casu quo constaret de acceptance, vel interpellatione per Monasterium facta, & praescriptionis interruptione; non ita facilis est illius resolutio. Nam licet vi fluminis pars illius praedii, ex quo viginti jugera desumenda erant ad utilitatem Ecclesiae, fuerit consumpta, & corrosa; tamen cum praedium illud majores esset quantitatis, & residuum ejusdem praedii sufficeret pro solvendis viginti jugeribus Ecclesiae legatis, periculum peremptionis praedii spectare debebat ad dominum, nempe ad haeredem; quia res perit domino: l. neque pignus, Cod. de pignorat. action. non enim Ecclesia erat domina, aut legataria hujus, vel illius partis praedii; sed incertus erat locus, ex quo legatum praestari debebat; & sic habebat jus illud petendi in toto praedio; & in qualibet ejus parte: & per consequens una parte perempta, jus conservabatur integrum Ecclesiae in tota parte residua.
- 8 Difficultatem nihilominus excitat text. in l. in ratione 30. §. diligenter, ff. ad l. falcid. ubi debitor speciei, vel generis subalterni, perempta re, liberatur a praestatione legati: & tradit Mantic. de consuet. ultim. voluntat. lib. 9. tit. 12. faciunt notata per Peregrin. de fideicom. artic. 36. num. 32. & 34. ubi peremptio genere subalterni, perit etiam jus illius.
- 9 qui ejusdem subalterni generis creditor erat. Et ideo peremptis corporibus hereditariis, perimitur legitima pro rata, ut ibidem notat Peregrin. Et eademque ratione perimitur falcidia, ex decisione illius l. in ratione 30. ff. ad l. falcid. ibi: Quod enim remota lege falcidia in toto juris foret, hoc idem foret in ea parte, quae lege falcidia constitueretur. Et per has rationes Ego inclinabam in eam sententiam, ut saltem interitus illius praedii ad Ecclesiam pro rata parte spectaret: quemadmodum periculum ipsius fuisset, si praedii portio post testatoris obitum fuisset Monasterio assignata: l. quae fortuitis, Cod. de pignorat. action. Mantic. d. lib. 9. tit. 12. num. 7. de conjectur. ult. voluntatum.
- 11 Verior tamen est ea sententia, quae periculum interitus praedii ad haeredem spectare censet. Pro cujus confirmatione, & contrariorum resolutione, duae considerationes fieri debent. Prima, ut fiat differentia, utrum legatum certae speciei, & legatum speciei incertae, non quidem in totum, hoc est speciei incertae de incertis; sed incertae de certis, hoc est sub certo genere subalterni, factum fuerit per modum quotae, aut per modum quantitatis. Si legatum certae speciei, hoc est certi temporis, factum fuerit, perempta specie, seu corpore legato, perit & legatum, & haeres ab illius praestatione liberatur, dummodò perierit casu fortuito, & sine culpa haeredis: & ita debent intelligi tradita per Mantic. d. lib. 9. tit. 12. num. 7.
- 12 Advertendo tamen (ne versemur in ambiguo) quod nomine speciei illud intelligimus, quod Logici individuum vocant, Institut. quibus modis testam. infirm. & ibi notat Gloss. in princip. & tradunt DD.
- 13 in l. quod re §. ff. si certum petat. Et idem etiam dicendum est de eo, qui est debitor generis respectu

certae speciei: quia perempta specie, liberatur, l. quidam testamento 99 §. si tibi, ff. de legat. 1. Surd. explicat consil. 321. num. 29. Et hoc esse verum, si tota perempta fuerit: nam in eo quod residuum est, legatum pro parte subsistit, cum agatur de re dividua: ut in simili tradit Cost. de ratione rat. quest. 107. m. 5.

Si verò legatum factum fuerit speciei incertae de certis; tunc si omnes species peremptae sint in totum, perit etiam legatum: quia perempto toto genere subalterni, extinguitur oblatio: veluti si duos ex levis, quos domi habeo, legaverim; habuissim vero decem, qui omnes mortui sunt casu fortuito; legatum extinguitur, & obligatio perit: secus est, si omnes non obierint; sed aliqui de illo genere supersites fuerint: tunc enim obligatio remanet in supersitibus, ex traditis per Bartol. in d. l. quod re, num. 8. Et cum distinctione tamen, utrum perierint ante moram, vel post, ut ibi notat Bartol. Unde cum legatum de quo agitur, factum fuerit de viginti mensuris, seu jugeribus ex praedio majores quantitatis, & totum praedium fortuito casu perierit, extinguitur obligatio: si verò aliquid ex illo praedio remanserit, in illo residuo adhuc manet legatum, & illius obligatio sustinetur in totum: si verò pars remanserit, quae non sit ad totum legatum praestandum sufficiens, illa pars debetur.

Neque similis est casus iste supputationi legitimae, vel falcidiae; quia in his creditor partem habet quantitativam in quibuscumque bonis: unde nihil minus, si uno corpore perempto, diminuitur etiam pro rata portio quantitativa legitimae, vel falcidiae: quod non eodem modo procedit in legatario speciei, ex certo genere subalterni praestandae; cum tota obligatio adhuc in speciebus illius generis restantibus subsistat: & hoc est quod voluit Casten. in d. l. in ratione 30. §. in princip. n. 8. ff. ad l. falcid. per text. in d. §. diligenter, ubi aequiparat legatum speciei, & legatum generis subalterni; quando totum illud genus subalternum casu fortuito, & sine culpa haeredis peremptum est, ut utroque casu haeres ab omni praestatione, & obligatione liberetur: & Imol. in d. §. diligenter, num. 3. ubi dicit quod genus generalissimum perire non potest; genus verò subalternum perimitur duntaxat peremptis omnibus speciebus illius generis. Et idem num. 4. ostendit quod non perit partem quantitativam legati minui pro rata, si perimatur quaelibet res particularis: ut fiat differentia inter legatum sub nomine quotae, & sub nomine corporis sub certa quantitate ex certa re delatandi. Quamobrem concludendum est, cum major pars praedii legati remaneat, quam quae legato viginti jugerum continetur, totum legatum deberi: nec interitu, seu peremptione partis praedii à flumine corrosi, legatum illud pium esse diminutum.

Tertia quaestio dupliciter considerari potest, ut in thesi, aut in hypothese, seu in casu particulari, quo agitur: hoc secundo modo facilis est solutio, quia cum non constet de acceptance legatarii per Ecclesiam, quomodo potest remitti peremptum Prioris, vel Guardiani veritas celebrationis fundatarum; cum non constet de substantia, nempe de acceptance legati: praesertim quia non omnem eventum, ex aequitate Conventus solvere potest futuros fructus, non praeteritos: ut decidit apud Thesaurum d. quest. 86. lib. 1. n. 5.

Si verò negotium sumatur in sua thesi, videlicet in favorem Conventus, quod superius celebracione stetur juramento Superioris: vel Mascard. de probat. conclus. 969. num. 1. sed contra

Senatus Pedemontanus in eadem causa noluit hoc admittere, ne quis sit iudex in causa propria; cum causa Monasterii non possit dividi ab interesse Superioris ejusdem: & licet pro Monasterio concludat Guido Pap. decis. 614. tamen ibi Additio contrarium statuendum esse monet: post hos Molfes. in summa, tract. 13. cap. 5. num. 167. adhæret opinioni Mascardi, & Guidonis; dicens se ita multoties judicatum vidisse. Quia sicut standum est intentioni sacerdotis missas Deo offerentis, cujus solus Deus iudex, & cognitor est; ita & eorum juramento super ipsa celebratione standum est. † Ego ab arbitrio prudentis iudicis totum hoc pendere existimo, qui personarum qualitatem, summarum magnitudinem, omnēque facti circumstantias maturè considerabit, ut juramento Superiorum fidem adhibendam, vel non adhibendam esse pronunciet: quod etiam videtur voluisse Molfes. loc. cit. num. 168. in fin. & colligitur ex traditis per Mascard. conclus. 709. Executores, num. 2. & per tot.

CAPUT CI.

Verum Episcopi habeant suam intentionem fundatam in quarta decimali, adversus Parochos: Et utrum Parochi exempli solvant quartam Episcopo, de prædiis postea acquisitis, & de novalibus: Et utrum transactio super decimis, comprehendat etiam prædia in futurum acquirenda: Et utrum debeant Episcopi quartam accipere de manibus Parochi. Denique utrum adversus illam quartam opponi possit præscriptio; & quæ hoc casu ad illam requirantur.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopi habent intentionem fundatam in exactione quartæ partis omnium decimarum.
- 2 Quarta decimalis debetur Episcopo ratione conjunctionis, & universalis curæ animarum.
- 3 Quarta decimalis debetur Episcopo duntaxat ratione decimarum, quæ percipiuntur à Parochis.
- 4 Religiosi sunt exempti à præstatione decimarum.
- 5 Consuetudo solvendi per religiosos quartam decimalem de propriis prædiis, observanda est.
- 6 Religiosi Parochi sunt immunes à decimis, etiam pro prædiis acquirendis, si speciale habeant privilegium super hoc.
- 7 Religiosi qui nituntur sola communicatione privilegiorum, non eximuntur à decimis, sine speciali expressione.
- 8 Religiosi etiam sine privilegiis sunt immunes à decimis, pro prædiis per eos ad culturam redactis.
Item pro suis hortis & animalibus quæ nutriunt, num. 9. Item pro novalibus quæ ipsi excolunt, non quæ aliis erant excolenda, num. 10.
- 9 Novalium appellatio quid veniat.
- 10 Quando religiosi nituntur solo privilegio, vel

- concessione, utrum extendatur ad prædia acquirenda.
- 11 Prescribens decimas in aliena parochia, non habet decimas novalium supervenientium.
- 12 Prescriptio etiam immemorialis, non extenditur ad ea quæ postea superveniunt.
- 13 Privilegium super decimis extenditur ad novalia.
- 14 Proponitur distinctio Brixienfis, quæ reprobatur, num. 24.
- 15 Immunitas à decimis per viam beneficii extenditur ad futura, non tamen si per viam privilegii.
- 16 Perceptio decimarum in aliena parochia, est odiosa.
- 17 Si novalia sint juncta cum alio prædio, debent decimari eodem modo, quo illud prædium.
- 18 Prescriptiones non extenduntur, & proprios facti terminos non excedunt.
- 19 In rebus distinctis, apprehensa possessio unius, non censetur apprehensa possessio alterius.
- 20 Per prescriptionem, & consuetudinem jus commune extenditur.
- 21 Explicatur text. in cap. quia circa, de privilegiis, & notatur differentia inter exemptionem per viam privilegii, & per viam beneficii.
- 22 Reprobatur Brixienfis, quæst. 26.
- 23 Regulares tenentur solvere decimas de prædiis acquirendis, si antea solvebantur ex ipsis.
- 24 Prædia transeunt ad regulares cum suo onere decimarum.
- 25 Proponitur resolutio casuum, in quibus religiosi tenentur ad decimas pro prædiis acquirendis.
- 26 Episcopo datur officium iudicis adversus laicos, quando Parochus quartam non recipit.
- 27 Non est certa opinio, quæ vult Episcopum non posse exigere quartam, nisi de manu Parochi.
- 28 Episcopus habet intentionem fundatam in quarta totius decimæ, non tantum in quarta quartæ.
- 29 Quarta decimalis Episcopi præscribi potest.
- 30 Quæ sint necessaria ad probandam præscriptionem, adversus quartam Episcopalem.

Religiosi, quorum Monasterio autoritate Apostolica unitus erat prioratus cum cura animarum, ratione cuius decimæ in tota parochia ad eos pertinebant: sequentia dubia pro veritate discutenda proposuerunt. Primò, utrum Episcopus habeat suam intentionem fundatam in exactione quartæ parochialis, ita ut nihil pro juris sui probatione verificare teneatur. Secundò, utrum Episcopus possit exigere quartam decimalem de propriis prædiis, per dictos Priores acquisitis, & acquirendis. Tertio, quam consuetudinem, vel præscriptionem probare debeat Parochus, ad impugnandam exactionem quartæ Episcopalis.

Ad primam quæstionem fuit resolutum, Episcopum de jure communi habere intentionem fundatam in exactione quartæ partis omnium decimarum totius Parochiæ, & intra fines illius, cap. conquærente, de offic. Ordin. cap. de quarta, de prescript. cap. quoniam, & cap. dudum, de decim. Cavaler. decis. 649. num. 1. Ludovici. decis. 519. num. 1. & ibi Addent.

Quia hæc quarta debetur Episcopo ratione conjunctionis, & universalis curæ quam habet in Ecclesiis sibi subiectis. Monet. de decim. cap. 7. num. 14. Seraph.